

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในการดำเนินธุรกิจเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารจำเป็นต้องมีข้อมูล ที่ถูกต้องและเชื่อถือได้เพื่อใช้ในการบริหารงานและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแล้ว ข้อมูลทางการบัญชีก็เป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นฐานะทางการเงินซึ่งแสดงอยู่ในรูปของงบดุล และผลการดำเนินงานของกิจการซึ่งแสดงอยู่ในรูปของงบกำไรขาดทุน ดังนั้น ในการวางแผนและการตัดสินใจ หากผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับ ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องตรงความเป็นจริงก็อาจจะทำให้ตัดสินใจผิดพลาดได้ ซึ่งการตัดสินใจผิดพลาด นั้นไม่เพียงแต่จะกระทบกระเทือนเฉพาะกิจการหนึ่ง ๆ เท่านั้นแต่อาจจะส่งผลกระทบต่อวงกว้างทั้ง ประเทศก็ได้ ยกตัวอย่างเช่นกรณีวิกฤตเศรษฐกิจของไทยในช่วงปี 2540 นั้น มาตรฐานการบัญชี ไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างยิ่งว่าเป็นต้นเหตุทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในครั้งนั้นเพราะข้อมูลในการตัดสินใจถูกบิดเบือน อาจจะโดยความตั้งใจเนื่องมาจากขาดจริยธรรมหรือไม่ตั้งใจเนื่องมาจาก ขาดความรู้ความสามารถก็ตามซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนั้นธนาคาร โลก(World Bank) ได้ให้เงินช่วยเหลือ แก่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นจำนวนเงิน 343,000 เหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 13-15 ล้านบาท ในการนำมาใช้เพื่อการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการบัญชีไทย ให้อยู่ในระดับสากลต่อไป(สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย,รายงานประจำ ปี 2541-2542 , หน้า 116)

นอกจากนี้แล้วในการประกอบธุรกิจนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยัง กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่จัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามประเภทของกิจการ เช่น กิจการประเภท ธนาคาร ก็ต้องมีรูปแบบในการจัดทำบัญชีแบบหนึ่ง กิจการประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด ก็มีรูปแบบ ในการจัดทำบัญชีอีกแบบหนึ่งแตกต่างกันไป เป็นต้น

ส่วนประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 (ดูภาคผนวก) ซึ่งมีแนวโน้มที่จะถูกยกเลิกโดย ร่างพระราชบัญญัติการบัญชีซึ่งปัจจุบันได้ผ่านการพิจารณาจากรัฐสภาเรียบร้อยแล้วอยู่ระหว่างรอ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก็ได้กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนในประเทศไทย และนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ต้องยื่นงบการเงินที่ตรวจสอบโดย ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต่อส่วนราชการภายในห้าเดือนนับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีด้วย (รอบ ระยะเวลาบัญชีในที่นี้ หมายถึง งวดเวลาของการทำงบการเงิน อันได้แก่ งบดุลและงบกำไรขาดทุน

ซึ่งตาม กฎหมายกำหนดให้เป็น 12 เดือน หรือ 1 ปี ยกเว้น ในปีแรกและปีสุดท้ายของการดำเนินกิจการซึ่งอาจจะไม่ถึง 12 เดือนก็ได้)

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจ ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการจะต้องเป็นผู้ที่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการบัญชี รวมทั้งตระหนักถึงกฎหมายบัญชีที่เกี่ยวข้อง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ส่วนพนักงานบัญชีซึ่งเป็นผู้จัดทำข้อมูลทางการบัญชีเสนอต่อผู้บริหารก็ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ การคัดเลือกพนักงานบัญชี ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการก็ควรพิจารณาหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพนั้น ๆ โดยตรง นอกจากนี้แล้วเจ้าของกิจการควรจัดการให้มีการวางรูปแบบบัญชีที่ดีสำหรับกิจการด้วย กล่าวคือ มีระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการเงิน อันประกอบด้วยแบบฟอร์มหรือเอกสารต่าง ๆ บันทึกทางการบัญชี รายงาน ตลอดจนวิธีการและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการ (วิไล วีระปรียะ และ จงจิตต์ หลีกภัย , 2531, หน้า 1)

จากความสำคัญของข้อมูลทางการบัญชีดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางด้านบัญชีที่มีความรู้ความสามารถ ทำให้มีผู้ประกอบการเกิดความต้องการที่จะได้รับการบริการทางด้านนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ และเพื่อสนองความต้องการเหล่านี้ บริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีซึ่งเป็นผู้ที่ให้บริการทางด้านตรวจสอบบัญชี การวางรูปแบบบัญชีและบริการทางด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นอย่างมากมาย แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันในประเทศไทย มีบริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีที่ได้รับการยอมรับว่าได้มาตรฐานอยู่ในระดับนานาชาติเพียง 5 บริษัทเท่านั้นคือ

1. บริษัท สำนักงาน เอสจีวี -ณ ถกลาง จำกัด
2. บริษัท ไพร์ซ วอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส จำกัด
3. สำนักงาน เอ็นสัน แอนด์ ยัง
4. บริษัท พีค มาร์วิค สุธี จำกัด
5. บริษัท ดิลอยท์ ทูซุ โทมัทสุ จำกัด

บริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีที่ได้มาตรฐานเหล่านี้มักจะมีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. เป็นบริษัทในเครือของบริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีระดับแนวหน้าของโลกทั้งสิ้น
2. มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและวิธีการในการปฏิบัติงานซึ่งกันและกันอยู่เสมอ

3. มีการใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานเช่นเดียวกันกับบริษัทใหญ่ที่อยู่ในต่างประเทศ
4. มีระบบการตรวจสอบคุณภาพการปฏิบัติงานที่รัดกุมและได้มาตรฐาน
5. มีพนักงานที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูง
6. การนำเสนองานในองค์กรเน้นการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เป็นสากล
7. วิธีการคิดค่าบริการจะใช้วิธีการประมาณจากชั่วโมงการทำงานของพนักงานที่คาดว่าจะใช้ไปจริงคูณด้วยอัตราค่าบริการมาตรฐานต่อชั่วโมงซึ่งคำนวณมาจากอัตราเงินเดือนของพนักงานที่ค่อนข้างสูงจึงทำให้อัตราค่าบริการอยู่ในเกณฑ์ที่สูงตามไปด้วย

ใน 5 บริษัทดังกล่าวนี้มีเพียงบริษัทเดียวเท่านั้น ที่มีการจัดตั้งสาขาขึ้นในภูมิภาค เพื่อให้บริการแก่ลูกค้าในพื้นที่นั้น ๆ คือ บริษัท สำนักงาน เอส จี วิ-ณ ถกลาง จำกัด ส่วนอีกสี่บริษัทที่เหลือจะมีสำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น การให้บริการลูกค้าที่อยู่ต่างจังหวัดจะใช้วิธีการส่งเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร เดินทางไปให้บริการแก่ลูกค้าในจังหวัดต่าง ๆ สำหรับในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลนั้น ทั้ง 5 บริษัทมีลูกค้าที่ต้องให้บริการมากจนแทบจะให้บริการไม่ทัน แต่ในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งถือเป็นเมืองใหญ่อันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร และในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือและมีบริษัทประมาณ 60 บริษัท ที่เปิดดำเนินการแล้วตั้งอยู่ กลับไม่ให้ความสนใจในการเลือกใช้บริการจากบริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีทั้ง 5 บริษัทเท่าใดนัก ดังนั้นในการศึกษานี้จึงมุ่งเน้นที่จะทำการศึกษามูลเหตุหรือปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่และในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ในการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่ปรึกษาทางด้านบัญชีโดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลเหตุที่ว่าทำไมบริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีที่ได้มาตรฐานทั้ง 5 แห่งในประเทศไทย จึงไม่ได้รับความนิยมในการเลือกใช้บริการจากผู้ประกอบการที่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่และในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติในการศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) หรือบริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีที่ได้มาตรฐานทั้ง 5 แห่ง ซึ่งถือเป็นแกนนำทางด้านวิชาชีพนี้ได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาและดำเนินกิจกรรมไปในทางที่ช่วยยกระดับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ และในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือปัจจัยที่มีผลต่อความน่าจะเป็นที่ผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่และในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจะตัดสินใจเลือกใช้บริการจากบริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีที่ได้มาตรฐาน

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการที่ปรึกษาทางด้านบัญชีของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่และในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ มาใช้ในการวางแผนและพัฒนากิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรและเศรษฐกิจโดยรวมดังนี้

1.3.1 บริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีที่ได้มาตรฐาน สามารถวางแผนและปรับกลยุทธ์ในการขายและการให้บริการที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ และในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3.2 สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนานักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต กรมทะเบียนการค้ากระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่คอยดูแลและให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) ซึ่งมีหน้าที่ดูแลผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามมรรยาทผู้สอบบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี ได้นำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำกิจกรรมและออกกฎระเบียบ รวมทั้งข้อกฎหมายต่าง ๆ เพื่อช่วยส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานของผู้ประกอบการและกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีที่ไม่ได้มาตรฐานให้มีมาตรฐานต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ได้ทำการศึกษากลุ่มผู้ประกอบการเฉพาะที่เป็นนิติบุคคลเท่านั้น โดยศึกษาผู้ประกอบการที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่และในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการตั้งอยู่หนาแน่น การศึกษาจะได้แยกกลุ่มผู้ประกอบการ

การออกตามลักษณะโครงสร้างการดำเนินงาน เช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัด โครงสร้างของหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้ถือหุ้น โดยแยกตามสัญชาติ ดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น

1. ผู้ประกอบการที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด
2. ผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทจำกัดและมีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยล้วน
3. ผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทจำกัดและมีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยและคนต่างชาติ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน แบ่งออกเป็น

1. ผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทจำกัดและมีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยล้วน
2. ผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทจำกัดและมีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยและคนต่างชาติ

1.5 แหล่งที่มาของข้อมูล

การศึกษานี้ได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและสถานที่ดังนี้

1.5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางเลือกใช้บริษัทที่ปรึกษา ทางด้านบัญชี โดยให้ผู้ประกอบการตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling Technique) มีจำนวนตัวอย่างที่เลือกทั้งสิ้น 165 ตัวอย่าง แบ่งเป็นผู้ประกอบการในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 110 ตัวอย่าง และผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ 55 ตัวอย่าง โดยผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ได้สุ่มตัวอย่างจากสถิติการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดจากพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือได้สุ่มตัวอย่างจากรายละเอียดเกี่ยวกับการซื้อที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือเฉพาะผู้ประกอบการที่ดำเนินการแล้วเท่านั้น การสุ่มตัวอย่างสรุปได้ดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ประกอบด้วย

ห้างหุ้นส่วนจำกัด	55	ตัวอย่าง
บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยล้วน	40	
บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยและคนต่าง	15	
รวม	<u>110</u>	ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือประกอบด้วย

บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยล้วน	15	ตัวอย่าง
บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยและคนต่างชาติ	40	
รวม	<u>55</u>	
ตัวอย่างรวมทั้งสิ้น(กลุ่มที่1+กลุ่มที่2)	<u>165</u>	ตัวอย่าง

ซึ่งการสุ่มตัวอย่างแยกตามพื้นที่ดังกล่าว หากแยกออกมาให้เห็นตามลักษณะ
โครงสร้างการประกอบธุรกิจแล้วจะได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้คือ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด	55	ตัวอย่าง
บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยล้วน	55	
บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยและคนต่างชาติ	<u>55</u>	
รวม	<u>165</u>	ตัวอย่าง

1.5.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารและ
งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีผู้จัดทำไว้แล้วซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 2 เรื่องงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.6 คำจำกัดความในการศึกษา

ผู้ประกอบการ ในที่นี้หมายถึงเฉพาะนิติบุคคลที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด
เท่านั้น โดยมีได้ครอบคลุมถึงร้านค้าเจ้าของคนเดียว หรือคณะบุคคลในรูปแบบอื่นๆ

บริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชี ในที่นี้หมายถึงบริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการที่เกี่ยวข้อง
กับการบัญชีโดยมิได้จำกัดแต่เฉพาะการตรวจสอบบัญชีตามที่กฎหมายบังคับเท่านั้นซึ่งงานบริการ
ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีดังกล่าว ได้แก่

- การตรวจสอบบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด (Regular Audit)
- การตรวจสอบบัญชีเป็นกรณีพิเศษ (Special Audit)
- การสอบทานงบการเงิน (Review Of Financial Statement)
- การสอบทานและรับรองประมาณการสำหรับลูกค้าที่จะนำบริษัทเข้าจดทะเบียน
ใน ตลาดหลักทรัพย์

- การวางรูปแบบบัญชีการเงิน (Financial Accounting System Design)
- การวางรูปแบบบัญชีต้นทุน (Costing System Design)
- การจัดทำงบประมาณ (Budgeting)
- บริการอื่น ๆ ตามที่ลูกค้าร้องขอ เช่น การรับรองตัวเลขยอดขายที่จะส่งไปยังบริษัท แม่ในต่างประเทศ เป็นต้น

กลุ่มบริษัทที่ปรึกษาทางด้านบัญชีที่ได้มาตรฐาน ในที่นี้หมายถึงบริษัทที่ปรึกษา
ทางด้านบัญชีดังต่อไปนี้คือ

1. บริษัท สำนักงาน เอส จี วี – ณ ถลาง จำกัด
2. บริษัท ไพร์ซ วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส จำกัด
3. สำนักงานเอ็นสันแอนคัง
4. บริษัท ฟิค มาร์วิค สุธี จำกัด
5. บริษัท คิลอยท์ ทรุช โทมัทสุ จำกัด